
Spis treści

Wstęp	9
1. Finanse, sektor finansowy i pośrednicy finansowi	11
Dwoistość zjawisk gospodarczych – sfera realna i sfera finansowa	11
Sektor finansowy a rynki finansowe	15
Pojęcie sektora finansowego	16
Podmioty z nadwyżką budżetową i deficytem budżetowym	20
Sposoby finansowania deficytu – finansowanie bezpośrednie i pośrednie	22
Funkcje pośredników finansowych	29
Formy pośrednictwa finansowego w rozwiniętych gospodarkach rynkowych	31
Kto tworzy oszczędności w gospodarce	38
Kreacja pieniądza przez instytucje depozytowo-kredytowe	39
Podsumowanie	42
Aneks 1. Ewolucja systemu finansowego	43
Aneks 2. Materialne i finansowe rozumienie kapitału	46
2. Cechy rynków finansowych – potrzeba zaufania, asymetria informacji i ryzyko	51
Zaufanie i regulacje w sektorze finansowym	51
Problemy rynków finansowych – asymetria informacji, negatywna selekcja i ryzyko nadużycia	53
Ryzyko	57
Spekulacja	58
Zaufanie i ryzyko w działalności pośredników finansowych	62
Finansowa ocena efektywności działań i jej pułapki	63
Podsumowanie	66
3. Pieniądz – powstanie, ewolucja, funkcje	69
Pieniądz – próba definicji	69
Funkcje pieniądza	70

Powstanie i ewolucja pieniądza	71
Czym naprawdę jest pieniądz	82
Stary spór o pieniądz towarowy	85
Czy może istnieć społeczeństwo bez pieniądza	88
Podsumowanie	90
4. Teoria pieniądza i stopy procentowej	93
Formy pieniądza w obrocie	93
Miary pieniądza	94
Ilość pieniądza a mechanizm mnożnika pieniężnego	99
Pieniądz realny i pieniądz nominalny	103
Realna i nominalna stopa procentowa	104
Popyt na pieniądz	105
Teorie popytu na pieniądz	108
Teoria stopy procentowej	116
Podsumowanie	120
Aneks 1. Miary pieniądza stosowane przez NBP	122
5. Cele i narzędzia polityki pieniężnej	123
Pojęcie polityki pieniężnej	123
Narzędzia polityki pieniężnej	124
Polityka rezerw obowiązkowych	125
Kredyty refinansowe	126
Polityka otwartego rynku	128
Instrumenty sterowania bezpośredniego	130
Oddziaływanie banku centralnego za pomocą perswazji	131
Cele polityki pieniężnej	132
Konflikt celów polityki pieniężnej	137
Hierarchia celów polityki pieniężnej	137
Cele pośrednie polityki pieniężnej	138
Cele operacyjne polityki pieniężnej	141
Polityczne i moralne problemy dotyczące polityki pieniężnej	141
Podsumowanie	145
Aneks 1. Polski system pieniężny w latach 1944–1989	
na tle międzynarodowego systemu walutowego	147
Aneks 2. Polityka pieniężna w Polsce w latach 1990–2003	149

6. Inflacja i deflacja	171
Inflacja – definicja	171
Dlaczego inflacja jest groźna	172
Przyczyny inflacji – inflacja jako zjawisko monetarne	174
Główne przyczyny inflacji	176
Polityka antyinflacyjna banku centralnego a naturalna stopa procentowa	179
Deflacja	181
Czy istnieje groźba wielkiej deflacji?	184
Podsumowanie	186
7. Historia międzynarodowych systemów walutowych	189
System waluty złotej	189
System waluty sztabowo-złotej (1914–1939)	192
System z Bretton Woods (1944–1971)	198
System wielodewizowy (po 1974 roku)	203
Powstanie i rola eurowalut w światowym systemie walutowym	209
Podsumowanie	213
8. Wymienialność pieniądza i systemy kursów walutowych	215
Rynek walutowy	215
Wymienialność pieniądza i międzynarodowy system walutowy	216
Krajowy a międzynarodowy system walutowy	218
Prawo dewizowe jako regulator wymienialności krajowej	219
Systemy kursu walutowego	221
Funkcje pieniądza międzynarodowego	233
Podsumowanie	236
9. Unia Gospodarcza i Walutowa	239
Euro – wspólny pieniądz	239
Poziomy integracji gospodarczej i walutowej	240
Teoria optymalnych obszarów walutowych	241
Czy euro jest precedensem w historii?	244
Historia euro	246
Kryteria zbieżności z Maastricht	248
Czy euro spełnia warunki optymalnego obszaru walutowego?	250
Pakt Stabilizacji i Wzrostu – pierwsze doświadczenia	252
Strefa euro a międzynarodowy system walutowy	258

Utworzenie unii walutowej a warunki wspólnego obszaru walutowego	263
Mechanizm stabilizowania kursów ERM II	266
Konsekwencje dla Polski z przystąpienia do strefy euro	267
Podsumowanie	269
10. Banki centralne	273
Trochę historii	273
Typowe funkcje banku centralnego	275
Niezależność banku centralnego	277
Różne modele funkcjonowania banków centralnych	279
Polski model banku centralnego – Narodowy Bank Polski	284
Tendencja do niezależności banków centralnych i jej granice	290
Podsumowanie	294
Aneks 1. Narodowy Bank Polski – podstawowe informacje	296
Aneks 2. Bilans banku centralnego	300
11. Europejski Bank Centralny	301
Europejski System Banków Centralnych	301
Strategia Europejskiego Banku Centralnego	302
Cele i zadania EBC	303
Polityka pieniężna ESBC	305
Instrumenty polityki pieniężnej ESBC	308
Struktura organizacyjna EBC	310
Kapitał EBC	312
Pierwsze problemy	313
Podsumowanie	314
Bibliografia	317
Indeks	321